

ZGŁOSZENIE DOBREJ PRAKTYKI

NAZWA SZKOŁY	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Gubinie, Szkoła Podstawowa nr 2 w Gubinie
DANE SZKOŁY (adres, telefon, e-mail)	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna 66-620 Gubin, ul. Pułaskiego 1 tel.684558252 pp_pgubin@interia.pl Szkoła Podstawowa nr 2 66-620 Gubin, ul. K. Świerczewskiego 1 Tel. 68 3594 419 sp2gubin@wp.pl
IMIĘ I NAZWISKO AUTORA/AUTORÓW DOBREJ PRAKTYKI	Barbara Chromińska – Woźniak – pedagog Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Gubinie Jolanta Kanadys – pedagog szkolny Szkoły Podstawowej nr 2 w Gubinie
TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA	<i>Strażnicy uśmiechu dzieci</i>
RODZAJ PRZEDSIĘWZIĘCIA (np. innowacja, projekt, konkurs etc.)	Systemowe działania profilaktyczne z wykorzystaniem ogólnopolskich i nowatorskich programów psychoedukacyjnych podejmowane we współpracy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i Szkoły Podstawowej nr 2 w Gubinie Profilaktyka, wychowanie ,wewnątrzszkolne doskonalenie zawodowe nauczycieli oraz współpraca z rodzicami
TERMIN I MIEJSCE REALIZACJI	Wrzesień 2011- czerwiec 2013- lata szkolne Szkoła Podstawowa nr 2 w Gubinie Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gubinie
CELE DZIAŁANIA	Założenia Zarówno poradnia jak i szkoła ma w swoim zakresie działań realizowanie zadań profilaktycznych, wychowawczych, psychoedukacyjnych, których celem jest eliminowanie, ograniczanie niepożądanych zachowań, kształtowanie prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego uczniów. Wszechstronny rozwój ucznia we wszystkich sferach jego osobowości (w wymiarze intelektualnym, psychicznym, zdrowotnym i moralnym) i przygotowanie do życia i aktywnego udziału w grupie i społeczeństwie są kierunkami pracy szkoły (Plan Wychowawczy i Program Profilaktyczny Szkoły Podstawowej nr 2). W obszarze pracy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej znajduje się pomoc dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym oraz ich rodzicom i nauczycielom. Przedsięwzięcie <i>Strażnicy uśmiechu dzieci</i> jest zadaniem, które realizuje wyżej wymienione kierunki pracy obu instytucji, ponieważ obejmuje swoim działaniem dzieci, rodziców i nauczycieli, wspiera rozwój psychospołeczny uczniów i wspomaga dorosłych w procesie wychowawczym i edukacyjnym. Adresatem przedsięwzięcia byli uczniowie, którzy podczas jego trwania przekroczyli próg edukacyjny. Ukończenie jednego etapu edukacyjnego i rozpoczęcie kolejnego dla wielu dzieci jest dużym przeżyciem. Zwiększenie obowiązków i odpowiedzialności ucznia, wynikających ze wzrostu ilości przedmiotów, wyższy stopień trudności materiału dydaktycznego, zmiana klasy, nowe kontakty

	<p>społeczne, większe oczekiwanie rodziców i nauczycieli to wyzwania dla dzieci. Aby zapobiec zachowaniom ryzykownym, powstawaniu bądź też pogłębianiu się trudności wychowawczych konieczne jest jak najwcześniejsze podjęcie działań. Powinny one być długoterminowe i skierowane do szerszego środowiska. Za najważniejsze czynniki chroniące można uznać silną więź z rodzicami, zainteresowanie nauką szkolną, poszanowanie prawa, norm, wartości i autorytetów, przynależność do grupy przestrzegającej norm społecznych. Dlatego przedsięwzięcie <i>Strażnicy uśmiechu dzieci</i> zostało oparte na sprawdzonych programach psychoedukacyjnych. Zakładają one budowanie właściwych postaw, relacji społecznych, rodzinnych, kształtowanie umiejętności wychowawczych. Wykorzystane zostały następujące programy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dla dzieci: „Strażnicy uśmiechu” autorstwa profesor Nady Ignjatović-Savić z Serbii, „Dbajki Grajki multimedialny program psychoedukacyjny dla szkół podstawowych” (fundacji „Drabina rozwoju”), • dla rodziców: „Szkola dla rodziców i wychowawców”, zajęcia warsztatowe w ramach programu „Strażnicy uśmiechu” • dla nauczycieli: szkolenia dotyczące budowania strategii pracy z dzieckiem z zaburzeniami zachowania w środowisku szkolnym i rodzinnym autorstwa Aleksandry Karasowskiej. <p>Przedsięwzięcie <i>Strażnicy uśmiechu dzieci</i> było realizowane przez dwa lata szkolne, ponieważ tylko długotrwałe, systematyczne oddziaływania przynoszą skuteczne i trwale zmiany w zachowaniu dzieci.</p> <p>Główne cele przedsięwzięcia to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie rozwoju osobistego i społecznego dzieci, - pomoc dzieciom w przekroczeniu progu nowego etapu edukacyjnego, - rozwój i opanowanie konkretnych umiejętności wychowawczych dorosłych uczestniczących w procesie kształcenia i wychowania, - edukacja w zakresie profilaktyki, - zbudowanie wspólnej strategii wychowawczej pracy szkoły przy współpracy poradni psychologiczno-pedagogicznej <p>Cele szczegółowe wymieniono poniżej przy prezentacji poszczególnych programów.</p>
<p>OPIS DZIAŁANIA</p>	<p>Przedsięwzięcie trwało dwa lata szkolne 2011/12 i 2012/13. We wrześniu 2011 roku odbyło się spotkanie organizacyjne dyrektora Szkoły Podstawowej nr 2, pedagoga szkolnego, wychowawców klas trzecich oraz pedagoga z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Pedagog z poradni przy współpracy z wychowawcami zrealizowała program <i>Strażnicy uśmiechu</i>, w którym uczestniczyło 72 dzieci oraz przeprowadziła warsztaty dla rodziców uczniów klas trzecich. Również w tym samym roku szkolnym zostali przeszkoleni nauczyciele podczas posiedzenia rady pedagogicznej w zakresie „Budowania strategii pracy z dzieckiem z zaburzeniami zachowania w środowisku szkolnym i rodzinnym”.</p>

Psycholog Danuta Naglik i pedagog Barbara Chromińska – Woźniak z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej zapoznały nauczycieli z mechanizmem powstawania urazów.

W roku szkolnym 2012/2013 została zorganizowana grupa uczniów klas czwartych, wyłonionych przez pedagoga szkolnego, wychowawców i pedagoga z poradni. Dzieci objęto pomocą pedagogiczną w formie zajęć socjoterapeutycznych i psychoedukacyjnych, prowadzonych przez J. Kanadys i B. Chromińską-Woźniak. W trakcie spotkań realizowano multimedialny program „Dbajki – grajki”. Rodzice uczniów wzięli udział w prelekcji Grupa rodziców uczestniczyła w warsztatach „Szkoly dla rodziców i wychowawców”, mających na celu wspieranie rodziny w wychowaniu dzieci. Spotkania prowadzone były przez psychologa i pedagoga z poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Nauczyciele wzięli udział w kolejnej szkoleniowej radzie pedagogicznej na temat „Jak rozwiązywać trudne sytuacje wychowawcze, ucząc dzieci odpowiedzialnej postawy?”

Strażnicy uśmiechu

Pierwszym programem zrealizowanym w ramach przedsięwzięcia był program „Strażnicy uśmiechu”. Jego cele to:

- rozwijanie umiejętności społecznych, przydatnych w codziennym życiu,
- wspomaganie rozwoju osobistego, emocjonalnego,
- budowanie atmosfery bezpieczeństwa poprzez uczenie rozwiązywania konfliktów,
- umacnianie zaufania do siebie i do innych.

Stworzenie atmosfery zabawy podczas zajęć, wykorzystanie dramy, zajęć plastycznych pomogło dzieciom osiągnąć emocjonalną stabilizację, wyrażać własne zdanie, dowiedzieć się czegoś nowego o sobie. W trakcie zajęć uczestnicy brali udział w scenkach, w których nabywali umiejętności porozumiewania się. Stwarzane były sytuacje pozwalające uczniom przeżyć sukces co rozwijało poczucie własnej wartości. Uczyli się za pośrednictwem dorosłego wyrażać swoje uczucia: smutek, strach, złość, odkrywali swoje miejsce relaksu, poznawali czym jest współpraca, komunikacja, sposoby rozwiązywania problemów. Na każdym spotkaniu wykorzystywano symbolikę, rozmowy w kręgu, dramy. Dzięki temu dzieci miały szansę na poznanie siebie i odnalezienie rozwiązania swojego problemu.

Ewaluacja odbywała się po każdym zajęciu w formie rundki, dokańczania zdań przez dzieci, obserwacji ich aktywności, rozmów z wychowawczyniami oraz przeprowadzonych na zakończenie ankiet. Ankiety wypełniło 61 dzieci. Odpowiedziały one na pytania dotyczące atrakcyjności zajęć. Wyniki ankiet wykazały, że zajęcia im się bardzo podobały. Wymieniały wszystkie tematy jako ważne. Tylko jedna osoba wprowadziłaby zmianę. Uczniowie aktywnie uczestniczyli w ćwiczeniach. Wychowawczynie lepiej poznały

swoich wychowanków.

Rodzice uczniów klas trzecich (64) uczestniczyło w trzech spotkaniach (15.09.2011r., 17.11.2011 r., 15.12. 2011 r.).

Celem było zapoznanie ich z programem oraz rozwijanie umiejętności wychowawczych potrzebnych do zapewnienia dzieciom poczucia bezpieczeństwa w sytuacjach dla nich trudnych. Zajęcia przeprowadzone były metodami aktywnymi, dotyczyły radzenia sobie z emocjami, rozumienia emocji dzieci, pomocy w rozwiązywaniu konfliktów oraz porozumiewania się. Dzięki tym zajęciom cztery osoby zgłosiły się na indywidualne konsultacje w roku szkolnym 2011/12. Zaobserwowano także wzrost zgłoszeń na konsultacje psychologiczne w poradni.

Dbajki-Grajki

Multimedialny program Fundacji „Drabina Rozwoju” składa się z animowanych filmów psychoedukacyjnych, interaktywnych gier komputerowych i ćwiczeń kształtujących twórcze myślenie, umiejętność pracy zespołowej, uczące tolerancji. Wykorzystuje on psychoedukacyjną i terapeutyczną funkcję bajki.

Bajkoterapia to metoda oddziaływująca na uczucia poprzez odpowiednią fabułę. Ważne w niej jest, że nie daje gotowych rozwiązań, ale pozwala na samodzielne szukanie dróg wyjścia i podjęcie decyzji. Dbajki – grajki to zbiór trzech filmowych opowieści, w których bohaterowie doświadczają różnych sytuacji i przeżywają emocje. Dzieci oglądając ich historie uświadamiają sobie, że nie tylko one mają problemy. Brak zakończenia filmu pobudza uczniów do twórczego poszukiwania rozwiązań. Rolą dorosłego, prowadzącego zajęcia jest modelowanie zachowania. To on uświadamia dzieciom czego potrzebują i pracuje z nimi nad właściwym zaspokajaniem potrzeb. Istotnym celem wychowawczym programu „Dbajki-Grajki” jest uwrażliwienie dzieci na inność czy to w aspekcie interkulturowości czy niepełnosprawności.

Program „Dbajki-Grajki” był realizowany w grupie uczniów zakwalifikowanych na podstawie obserwacji wychowawców, pedagoga szkolnego i z poradni oraz rozmów z rodzicami i samymi uczniami. Były to te dzieci, które uczestniczyły w programie „Strażnicy uśmiechu”. W związku ze złożonym charakterem ich sytuacji rodzinnej, stanowiącym podłoże występowania problemów emocjonalnych i w zachowaniu uznano, że potrzebują bardziej intensywnej i zindywidualizowanej interwencji.

W zajęciach uczestniczyło 12 uczniów z klas czwartych. Trwały one od 29.10. 2012 r. do 19.06.2013 r. raz w tygodniu. W ciągu dwudziestu sześciu zajęć ich uczestnicy pogłębiali wiedzę o emocjach, uczyli się rozwiązywać problemy, poznawali siebie, uczyli się współpracy, tolerancji, radzenia sobie z trudnościami w nauce.

Program składał się z trzech części, związanych z tematyką filmów i gier: „Wielogłowy potwór”, „Praca domowa”, „Wyścig”. Każda z nich przebiegała według takiego samego schematu. Najpierw odbywały się zajęcia przygotowujące do problematyki danego filmu,

następnie obejrzenie filmu z omówieniem. Kolejne spotkanie to udział dzieci w grze edukacyjnej. Cykl kończył się spotkaniami poświęconymi rozwiązaniu problemu.

Treścią pierwszych zajęć, zgodnie z sugestią autorów „Dbajek-Grajek” było opracowanie zagadnienia emocji. Skupiały się one na problematyce odrzucenia z dwóch punktów widzenia: dziecka, które z powodu swej odmienności jest odepchnięte przez grupę oraz dziecka, które odrzuca. W grupie socjoterapeutycznej było kilka osób, które nie zawsze były akceptowane przez innych uczniów z powodu niepełnosprawności umysłowej, fizycznej, wyglądu, czy pochodzenia. Dzieci uczyły się rozpoznawania i nazywania swoich emocji, a także empatii. Zapoznały się z bohaterami historii. W trakcie oglądania filmu wspólnie omawiano wydarzenia, uczucia bohaterów. Uczniowie próbowali określić przyczyny i sposoby zaradzenia nieprzyjemnym sytuacjom, w których znalazły się filmowe postaci. Przy pomocy nauczyciela informatyki każde dziecko mogło samodzielnie albo w parach przejść przez gry edukacyjne. Cała grupa próbowała oswoić „smoki”, symbolizujące strach, wykonane z różnych materiałów.

Kolejna część „Praca domowa” dotyczyła kwestii wpływu problemów domowych, rodzinnych na powstawanie trudności szkolnych. Dzieci podczas zajęć, oglądania filmu, realizacji gry edukacyjnej przyglądały się tajemnicom bohaterów, maskom zakładanym w różnych sytuacjach. Poprzez przeżycia bohaterów miały okazję przekazać swoje własne odczucia, które doświadczały w klasie. Uczyły się funkcjonalnie zaspokajać swoje potrzeby przynależności do grupy. Były to zajęcia szczególnie potrzebne dla tych chłopców i dziewcząt, u których w rodzinach występowały zjawiska alkoholizmu, przemocy, niewydolności wychowawczej (rodziny rozbite, niepełnosprawność intelektualna).

Ostatni cykl zajęć, którego głównym punktem był film „Wyścig” dotyczył uczenia się. Dzieci podczas różnych ćwiczeń i zabaw prowadzonych indywidualnie, w parach i zespołowo odpowiadały na pytania dotyczące motywacji do uczenia się, sposobów poszukiwania pomocy. Odkrywały swoje mocne strony i ich przydatność w uczeniu się. W grupie było pięcioro dzieci z trudnościami w uczeniu się, w tym jedno z niepełnosprawnością umysłową. Znajdował się także chłopiec uzdolniony muzycznie, który nie miał problemów w nauce, ale z zachowaniem. Przyjrzenie się swoim kłopotom, emocjom przez pryzmat bohaterów pomogło im zrozumieć swoje postępowanie. Na ostatnich zajęciach dzieci wypracowały pozytywne myśli na temat uczenia się.

Po każdym zajęciach prowadzona była ewaluacja w formie ustnej z dziećmi oraz z nauczycielami, wychowawcami. Na zakończenie programu dzieci wypełniły ankiety. Odbyły się także rozmowy podsumowujące z pedagogiem szkolnym, wychowawczynią.

Ankiety wypełniło 10 uczniów. Z ich wypowiedzi wynikało, że chętnie uczestniczyli w zajęciach: Uzyskane cele szczegółowe to:

- Wzrost wiedzy o sobie, nabycie w większym stopniu umiejętności współpracy, rozpoznawania i nazywania uczuć (strach, złość, wstyd, duma) – 7 uczniów

- Rozwijanie umiejętności radzenia sobie z niektórymi problemami- 7 uczniów
- Rozwijanie poczucia własnej wartości – 5 uczniów
- Łatwiejsze nawiązywanie kontaktów – 5 dzieci
- Budzenie refleksji nad swym zachowaniem – 4 odpowiedzi

Wszyscy ankietowani poleciliby zajęcia innym uczniom, ponieważ: można bawić się i jest fajnie (6), można wiele nauczyć się, między innymi o uczuciach (2) , są pomocne (1).

Szkoła dla rodziców i wychowawców

Jest to program rekomendowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie. Należy do programów „profilaktyki uniwersalnej ukierunkowanej na przeciwdziałanie zachowaniom problemowym dzieci i młodzieży oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców i nauczycieli” (cytat pochodzi ze strony internetowej ORE). Główną funkcję wychowawczą pełni rodzina. Relacje między członkami rodziny, przekazywane wartości, atmosfera, wpływają na rozwój psychiczny, emocjonalny i społeczny dzieci. Jeśli w rodzinie pojawiają się problemy, a stosowane dotychczas metody nie skutkują jest to sygnał dla rodziców, że potrzebne są zmiany. W pierwszej kolejności powinni zmienić się rodzice.

Z takiej szansy na zmianę skorzystało siedmioro rodziców, którzy ukończyli warsztaty. Trwały one trwały od 26.11.2012 r. do 04.02.2013 r. Ich uczestnikami były mamy, których dzieci sprawiały duże problemy wychowawcze. Między innymi było to: odmowa chodzenia, do szkoły, konflikty w domu i z rówieśnikami, lęki związane z sytuacją rodzinną, zachowania agresywne w domu i w szkole. Zrealizowane zostały tematy zajęć zawarte w pierwszej części programu, która w większości bazuje na książce A. Faber i E. Mazlish pt. „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały. Jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły”. Między innymi poruszano takie kwestie jak: wyrażanie oczekiwań i ograniczeń, akceptowanie i wyrażanie uczuć, aktywne wspierające słuchanie, uwalnianie dzieci od grania ról, usamodzielnianie dzieci, konsekwencje zamiast kar, dostrzeganie mocnych stron (pochwała opisowa), konstruktywne rozwiązywanie konfliktów.

Ewaluacja programu polegała na udzielaniu odpowiedzi przez uczestniczki na pytanie, które padało w końcowej części każdego spotkania: „Co było dzisiaj dla mnie ważne” Czego dowiedziałam się?” Podsumowanie całego programu odbyło się w formie ustnej, gdzie matki odpowiedziały na pytanie: „Które z oczekiwań, wymienionych na pierwszym spotkaniu, zostały zrealizowane?”. Okazało się, że aktywny udział w dziesięciu zajęciach wpłynął na wzrost umiejętności radzenia sobie z emocjami własnymi i dzieci, zachęcił do uważnego słuchania. Panie podkreśliły ważność negocjacji, jako metody rozwiązywania konfliktów. Stwierdziły też, że nauczyły się ustalać granice oraz konsekwencje. Zdecydowanie poprawiły się ich relacje nie tylko z dziećmi, ale z innymi członkami rodziny. Zaobserwowały zmiany w zachowaniu dzieci w szkole,

	<p>m.in. brak lub zmniejszenie się liczby uwag, nawiązanie kontaktów dziecka z kolegami, poprawa relacji z rodzeństwem.</p> <p><u>Budowanie strategii pracy z dzieckiem z zaburzeniami zachowania w środowisku szkolnym i rodzinnym</u></p> <p>Autorką programu jest psycholog Aleksandra Karasowska. Wypracowana została wspólna strategia pracy w szkole podczas trzech szkoleniowych rad pedagogicznych, które prowadziły psycholog Danuta Naglik i pedagog Barbara Chromińska – Woźniak z PP-P w Gubinie. Treścią pierwszego szkolenia było zapoznanie z modelem pomocy dzieciom, który zapewni im dobre funkcjonowanie w szkole. Druga miała charakter warsztatowy, poszerzała wiadomości umiejętności wychowawców na temat mechanizmu powstawania urazów. Kolejne szkolenie nosiło tytuł „Jak rozwiązywać trudne sytuacje wychowawcze, ucząc dzieci odpowiedzialnej postawy?</p> <p>Nauczyciele zapoznali się z mechanizmem powstawania zaburzeń. Następnie wypracowali model pracy, który składa się z takich elementów jak: diagnoza trudności konkretnego dziecka przejawiającego zaburzenia zachowania z uwzględnieniem rodzinnych uwarunkowań, opis objawów ujawniających się w szkole, autorefleksji nauczycieli, dotyczącej zniekształcenia relacji wychowawczej, wzmacniania zaburzonego zachowania przez grupę. Kolejnym ważnym krokiem było ustalenie takich działań poszczególnych nauczycieli w stosunku do ucznia, które będą korygować jego urazy. Zrozumienie złożonej emocjonalnie i psychicznie sytuacji dziecka, który doznał urazów, uświadomienie wartości, jakimi sami kierujemy się w procesie wychowawczym, poznanie metod uczenia dzieci odpowiedzialności pozwalają konstruktywnie rozwiązywać problemy tzw. trudnych uczniów i trudnych klas.</p> <p>Walorami zastosowania strategii pracy z uczniem z zaburzeniami zachowaniami są między innymi: dobra analiza problemu, określenie konkretnych celów, planowość, długoterminowość, zespołowe oddziaływanie na dziecko, klasę wielu osób.</p> <p>Ewaluacja została przeprowadzona w formie ankiet, którą wypełniło 35 osób.</p> <p>Średnia ocen na pytania:</p> <p>Czy szkolenie dostarczyło Panu/i wiedzy teoretycznej pozwalającej na wykorzystanie metody w procesie wychowawczym – 5, 6</p> <p>Czy szkolenie dostarczyło Panu/i umiejętności praktycznych pozwalających na wykorzystanie jej w pracy z dzieckiem o zaburzonym zachowaniu – 5,25</p> <p>Czy zdobyta wiedza i umiejętności będą przydatne w realizacji zadań wychowawczych – 5,5</p> <p>Nauczyciele uznali tematykę i treści za przydatne do pracy. Poszerzyli wiedzę i nabyli umiejętności.</p>
<p>UZYSKANE EFEKTY</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Dzieci czują się bezpiecznie w szkole. Wskazują na to wyniki zewnętrznej ewaluacji. ◇ Nauczyciele oraz pracownicy poradni poznali w większym

	<p>stopniu dzieci i ich środowisko poprzez udział w programie.</p> <ul style="list-style-type: none"> ◇ Nawiązana została systematyczna i długoterminowa współpraca nauczycieli, wychowawców, pedagogów dotycząca pomocy dzieciom z trudnościami. Zaangażowanie wielu nauczycieli zwiększyło szansę na dobrze ukierunkowane i intensywne działania ◇ W przedsięwzięciu wykorzystano własne zasoby szkoły i poradni ◇ Placówki pozyskały nowe środki dydaktyczne- programy psychoedukacyjne „Dbajki Grajki”, „ Strażnicy uśmiechu” ◇ Rodzice i nauczyciele poszerzyli zakres wiedzy dotyczącej rozwoju psychospołecznego, emocjonalnego i nabyli nowe umiejętności wychowawcze.
--	--

Wyrażam zgodę na zamieszczenie na stronie internetowej Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze www.odn.zgora.pl informacji na temat przedstawionego przykładu dobrej praktyki.

Mgr B. Chromińska-Woźniak , mgr J.Kanadys